Škola úspěšného byznysmena je v mezinárodních testech nejlepší v Česku. Na jakou dovednost žáků klade důraz?

V soukromé úvalské škole dávají důraz mimo jiné na to, aby děti byly co nejvíc venku. A co se učiva týče, prim hraje hluboké porozumění probírané látky. Že se to daří, prokázali žáci i v testu. Autor ▪ HN - Honza Mudra

Na okraji Úval vede mezi dvěma průmyslovými objekty nenápadná úzká cestička k bývalému zemědělskému stavení. Sídlí v něm Základní škola Heuréka. Část budovy je celá prosklená, a tak je už od příchodu vidět, že děti zde pracují různě – v lavicích nebo na sedacích vacích na zemi, samostatně i ve skupinách.

Právě deváťáci z téhle školy, kde se děti „válí na polštářích na zemi“, jak by také někdo mohl říct, dosáhli nejlepších výsledků z celého Česka v jedněch z nejkvalitnějších **mezinárodních testů – PISA, které pravidelně organizuje OECD**. A to ve čtenářské, matematické i přírodovědné gramotnosti.

Hromadné výsledky z loňského testování sice ještě nebyly oficiálně zveřejněné, samy školy už ale své vlastní výsledky a postavení vůči dalším testovaným školám k dispozici mají. Do testů vybírá základní školy a víceletá gymnázia Česká školní inspekce podle přísného klíče, aby byly zastoupené školy v různých oblastech, s různým zázemím i zřizovatelem. Oslovení ředitelé nemohou odmítnout.

„Bereme to jako potvrzení, že jdeme správnou cestou,“ uvádí k úspěchu vlastních žáků **zakladatel sítě škol Heuréka a také spoluzakladatel a první ředitel eBanky Jan**

Kala. Úvalská škola byla společně s brněnskou první, jež otevřel. Po dvou letech přibyla ještě škola v Libochovičkách, loni v září pak další v Buštěhradě.

Škola v Úvalech má dvě budovy. V té vzdálenější od centra si kromě velkých prosklených částí, které vybízejí k pobytu venku, nelze nevšimnout všudypřítomných knih.

Na chodbě visí strom tipů, kde si děti navzájem doporučují tituly, které přečetly a líbily se jim. V každé učebně je knihovnička i police, kde jsou knihy otočené obálkou napřed a pravidelně se tam objevují nové výtisky, které mají žáky lákat ke čtení. Tuto metodu doporučují vědci a na základě osobní zkušenosti i ředitel úvalské školy Stanislav Trykar: „Děti na to velmi dobře reagují. Knihy si samy spontánně berou a čtou si je.“

V Heuréce se čte každý den. Vždy po obědě mají žáci v rozvrhu vyhrazených dvacet minut na takzvané počteníčko. Zalézt si k němu mohou, kam je jim to příjemné, třeba na oblíbenou palandu.

Základní škola Heuréka v Úvalech

„Neřeknu vám nějaké tajemství nebo recept na úspěch. Myslím si ale, že jedny z nejdůležitějších věcí, které stojí za úspěchem našich žáků, jsou bezpečné prostředí a **důraz na čtenářství,**“ říká ředitel Trykar. V tom se shodne s mentorkou učitelů ve školách Heuréka Cindy Vega. Pokud děti čtou rády a s hlubokým porozuměním a zároveň jsou pak kreativní v psaní, je to podle ní 90 procent úspěchu. „Psaní vyžaduje přemýšlení,“ říká.

Jeden rok děti dokonce vydaly vlastní knihu, do které každý napsal svůj příběh. Žáci knihy nacenili v rámci výuky finanční gramotnosti, výdělek pak putoval na charitu, kterou si sami vybrali.

Na vaku nebo na palandě

Úvalské děti v testech PISA uspěly s velkým náskokem oproti druhé škole v pořadí. A to přesto, že testy nejsou zvyklé psát – učitelé zde neznámkují a nekladou důraz na výkon. „Vzdělávací výzkumy ukazují, že až **když žáci zvládnou učivo aplikovat v novém kontextu, skutečně mu rozumí**,“ upozorňuje Vega. PISA testy se právě na úlohy zkoumající hluboké porozumění zaměřují.

Vega je expertka na badatelskou výuku, školí učitele, aby tuto metodu dobře zvládali a aby vedla ke kýženým výsledkům – tedy právě ke skutečnému hlubokému porozumění.

Dříve byla dlouhá léta ředitelkou International School of Prague a Kala se netají tím, že při vzniku Heuréky se do určité míry inspiroval právě u této školy.

Už žádné mobily v lavicích. Česko plošně omezí chytré telefony ve školách, zavelel Babiš

V jedné z učeben právě probíhá předmět „velké otázky“. Děti pracují na plakátech s informacemi o jednotlivých zemích. Rozdělené jsou do skupin, každý má za úkol jednu část. Informace si vyhledávají na školních iPadech. „Kdo chce, může pracovat v klidu třeba právě na sedacím vaku,“ popisuje Trykar. Jiné skupiny sedí spolu u stolu a živě diskutují.

V další třídě zrovna není ani učitel – věnuje se jiné skupince v jiné místnosti. Vyučující zde totiž procházejí podle potřeby. Místo zvonění je ve škole gong, na který se uhodí jen v případě potřeby ohlásit přestávku. Na rozdíl od normální školy zde tedy nezvoní pravidelně.

Děti každou velkou přestávku tráví venku – tedy tak to alespoň donedávna platilo. Žákům se v zimě chodit ven nechtělo, učitelé ale byli přesvědčení o benefitech, které jim pobyt na čerstvém vzduchu přináší. Po delším vymýšlení řešení přišli nakonec s kompromisem – domluvili se, že když během zimních měsíců klesne teplota pod nulu, prší nebo sněží, mohou zůstat ve třídách. V Libochovičkách se zase se staršími dětmi domluvili, že nemusí na zahradu, ale mohou zůstat na pavlači. „V tomhle věku si chtějí hlavně povídat,“ vysvětluje Kala.

Hodně dopodrobna řeší v Heuréce rozvoj kompetencí, bezpečné prostředí i hodnocení. Žáci mají místo žákovských knížek takzvané mapy učebního pokroku. Což jsou vlastně velké obrázky, které vypadají trochu jako vlastnoručně vyrobená desková hra. „Musí to být srozumitelné, ale zase to nesmí vést jen k honbě za samolepkami. Každé dítě má

mapu uloženou u sebe a vyndává ji jen výjimečně, takže nedochází k žádnému porovnávání," přibližuje Trykar. Mapy mají zvlášť na češtinu a matematiku.

Tykání mezi všemi

Díky tomu může každé dítě postupovat opravdu svým tempem, a to i napříč ročníky. Když má někdo cíle splněné už v dubnu, pokračuje dál, zatímco jiný žák je klidně může dodělat až v září. Kromě map se zde ještě častěji používá digitální portfolio SeeSaw, kam děti nahrávají videa pro rodiče s vlastním vysvětlením, co se naučily. Tím trénují prezentační dovednosti, ale zároveň si také ověří, zda látku opravdu ovládají. „Až když máte něco vysvětlit někomu třetímu, skutečně se ukáže, jak do hloubky tomu doopravdy rozumíte," říká Trykar.

Ředitel považuje za důležitou celkovou atmosféru školy – všichni si tykají, jsou na sebe milí, ale zároveň zdůrazňuje, že „nejsou alternativní školou, kde děti skáčou učitelům po hlavě".

Fungují zde pravidla, na rozhodování o nich se podílejí i žáci, a učitelé důsledně hlídají jejich dodržování. Třeba když je dohoda, že v kruhu je ticho, ale někdo i přesto mluví, přichází jako první slovní upozornění. Pokud se to opakuje, řeší se důvod. A také to, co by žákovi pomohlo.

U nás se děti nebiflují a nikdo na ně nekřičí, říká bankéř, který se pustil do budování sítě základních škol

„Někdy se to vyřeší, třeba pomůže, že už nesedí vedle živého Honzíka, ale vedle klidné Aničky," popisuje Trykar. Pokud ani to nepomůže, pak jsou namístě ráznější kroky. A pokud se situace stále nezlepšuje, je škola s rodiči domluvená, že dítě může být na dva až tři dny vyloučené z výuky. „Vysíláme tím jasný signál jim i ostatním dětem, že jsou

určité hranice, na jejichž dodržování trváme, a že je ochráníme, aby se ve škole mohly cítit bezpečně," vysvětluje ředitel. Vztahy ve třídě se řeší také v ranních nebo odpoledních kruzích, které probíhají každý den.

Z prvenství v PISA testech zde mají radost, ale zároveň si uvědomují, že příště mohou být výsledky jiné. „Loňský devátý ročník byl velmi silný," připouští Trykar.

Na nutnou opatrnost v hodnocení školy na základě výsledků jedné třídy upozorňuje i Česká školní inspekce, která má testy PISA v Česku na starosti. „Výsledky jednotlivých škol je nutné interpretovat velmi opatrně. Na jejich základě nelze spolehlivě posuzovat celkovou kvalitu školy ani vytvářet žebříčky," uvádí.

Heuréka je soukromá škola, ve třídě mají obvykle kolem 15 žáků, prostor třeba pro badatelskou výuku a individuální přístup je tak mnohem větší než na veřejných školách, kde je často ve třídách 25 až 30 dětí. Rodiče za jedno dítě platí v Úvalech necelých 16 tisíc korun měsíčně.

Zdroj: https://hn.cz/